Ainevaldkond Keel ja kirjandus

Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS 2

1 Eesti keele ainekava 8

1.1 8

1.2 12

1.3 Eesti keel 2. klass 17

1.4 Eesti keel 3. klass 21

1.5 Eesti keel 4. klass 27

1.6 Eesti keel 5. klass 32

1.7 Eesti keel 6. klass 37

1.8 Eesti keel 7. klass 43

1.9 Eesti keel 8. klass 47

1.10 Eesti keel 9. klass 51

1.11 Kirjandus 5. klass 56

1.12 Kirjandus 6. klass 61

1.13 Kirjandus 7. klass 68

1.14 Kirjandus 8. klass 71

1.15 Kirjandus 9. klass 75

Ainevaldkond: KEEL JA KIRJANDUS

1. Valdkonnapädevus

Tartu Herbert Masingu Kooli keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et **põhikooli lõpuks** omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;

2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;

3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;

4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;

5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;

6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

2. Ainevaldkonna õppeained ja arvestuslik maht

Põhikool

EESTI KEEL/KIRJANDUS

1. klass – 7 tundi/0

2. klass – 6 tundi/0

3. klass – 6 tundi/0

4. klass – 4 tundi/0

5. klass – 4 tundi/2 tundi

6. klass – 3 tundi/2 tundi

7. klass – 2 tundi/2 tundi

8. klass – 2 tundi/2 tundi

9. klass – 2 tundi/2 tundi

3. Ainevaldkonna kirjeldus ja õppeainete kirjeldused

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärke. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust.

I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II ja **III kooliastmes** kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.

Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitlus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloome õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.

Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevalikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

Keele- ja kirjandusõpetuse aluspõhimõtted:

1. Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.

2. Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte-ja tundemaailma.

3. Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

4. (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.

5. Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.

6. Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

Keele- ja kirjandusõpetuse valdkondlikud üldpõhimõtted:

• tegeletakse eluliste suhtlussituatsioonidega probleemipõhiselt ja kogemuslikult nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
• loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse ning valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel;
• kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, keeleressursside ja -allikate teadlikku kasutamise oskust;
• arendatakse ilukirjandustekstide vaba ja loovat analüüsi-, tõlgendamis- ja mõistmisoskust;
• arendatakse loovvõimeid verbaalse tekstiloome, sealhulgas omaloomingulise kirjutamise kaudu;
• tegeletakse tekstiloome ja -esitlusega digivahendite abil ja veebikeskkondades;
• kasutatakse keele- ja kirjandusõppe e-allikaid, näiteks tekstikorpusi, veebisõnaraamatuid, e-õpistsenaariume jm;
• rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid, rakendatakse aktiivsust ja refleksiooni soodustavaid õpitegevusi;
• kujundatakse üldinimlikke, ühiskondlikke ja kultuurilisi väärtusi ning üld- ja valdkonnapädevusi õppesisu ning õpitulemuste kaudu;
• käsitletakse õppekava läbivaid teemasid ja lõimitakse keele- ja kirjandusõpetust nii teiste õppeainete kui ka eluliste valdkondadega.

EESTI KEEL	Eesti keele õpetus seab sihiks, et õpilane väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit. Kooli lõpuks väljendub õpilane eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning oskab tekste vastu võtta eesmärgistatult ja kriitiliselt (kasutada eri keskkondi ja allikaid). Tekstiloomes püüeldakse selle poole, et õpilane tunneks eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ja funktsiooni ning väljendaks end sobiva ja rikkaliku sõnavara abil.
KIRJANDUS	Põhikooli kõikides kooliastmetes on kirjanduses äärmiselt oluline kujundada õpilaste lugemishuvi ja arendada lugemisoskust. Tähtis on luua kirjandusteostega kontakt nii, et see aitaks õpilasel teose kaudu iseennast analüüsida ja maailma mõista. Ilukirjandustekstide lugemine on osa üldisemast kirjaoskusest Põhikooli kirjandusõpetuses loevad õpilased peamiselt ilukirjandusteoseid, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid, kujundada väärtushoiakuid, arutleda ühiskondlike probleemide üle, kujundada lugemisharjumusi ning tugevdada sisemist motivatsiooni lugeda. Kirjandus aitab õpilasel mõista ja mõtestada iseennast, annab võimaluse leida oma hääl ja teha see kuuldavaks.

4. Lõiming

Lõiming ainevaldkondadega

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeaineid lõimitakse valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega, need toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda.

Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja eesti keele õppimisele lisaks kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel.

Läbivad teemad

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud läbivaid teemasid.

Läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine toetab tema suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldab luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust.

Läbivaid teemasid arvestatakse keele ja kirjanduse õppesisu ja õpitulemuste kavandamisel, kooli õppekava koostamisel ja koolikeskkonna kujundamisel.

Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus (digitaalseid õppematerjale (sh veebi- ja e-õppekeskkondi, Opiq), audiovisuaalseid õppematerjale (nt heli- ja videosalvestisi).

Lõimingu korraldus

Keele ja kirjanduse valdkonna lõiming üldpädevuste, läbivate teemade ja teiste õppeainetega kujuneb järgmisel viisil:

. keele ja kirjanduse õppesisust ja õpitulemustest lähtuvalt (vt ainekava);
a. aineõpetajate erialasest ja pedagoogilisest pädevusest ning omavahelisest koostööst lähtuvalt;
b. valdkonnasisestest ja -ülestest tegevustest lähtuvalt (nt teemapäevad, õppekäigud, projektid);

koolikultuuri edendavatest tegevustest lähtuvalt (nt reisiõpe, ühisüritused).

5. Üldpädevuste toetamine

Üldpädevuste kujundamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades.

Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse kooli missiooni ja kultuuri (KASV), väärtuspõhimõtteid (LAPS) ning õpilaste isikupära ja andelaadi.

Ainevaldkondlikud hindamise erisused

Keele ja kirjanduse kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealasete teadmiste, oskuste ja hoiakutega.

Keelt ja kirjandust hinnatakse nii õppeprotsessi vältel, õppeteema lõppedes kui ka kursuse lõpus. Õpilast teavitatakse sellest, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Numbrilise kokkuvõtva hindamise kõrval rakendatakse õppeprotsessi käigus kujundavat hindamist, kus õpilasele antakse suulist ja/või kirjalikku sõnalist tagasisidet tema ainealaste tulemuste, tugevate külgede ja puuduste kohta ning innustatakse ja suunatakse teda edasisel õppimisel. Õpilane kaasatakse hindamisprotsessi, et ta saaks analüüsida oma õpitegevust ja tagasisidestada kaasõpilaste sooritusi.

Eesti keele õppimisel hinnatakse 1) suulist ja kirjalikku suhtlust, s.o väljendusoskust, 2) eri liiki tekstide, sealhulgas teadus-, meedia- ja tarbetekstide vastuvõttu, s.o analüüsi, mõistmist ja kriitilist hindamist, 3) eri tüüpi ja liiki tekstide loomist, sh arutlevat tekstikirjutust, 4) keeleteadmisi, sealhulgas oskust teha sobivaid ja põhjendatud keelevalikuid enda loodud tekstides.

Kirjanduse õppimisel hinnatakse

1) tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ning esitamist, 2) kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist, 3) ilukirjandusliku keelekasutuse eripära mõistmist ja valdamist, 4) kirjandusteadmisi, sh kirjandusmõistete kasutamist ja kirjandusloolise konteksti tundmist.

Eesti keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid hõlmavad nii suulisi kui ka kirjalikke tegevusi, nii ühe- kui ka mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine. Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu avalik esinemine, luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, eri žanris tekstide kirjutamine (kõne, arvamus, päevik, arvustus jm), arutleva kirjandi (essee) kirjutamine, referatiivse või uurimusliku teksti kirjutamine, multimodaalse ettekande loomine ja esitlemine (nt slaidiesitlus). Lugemiskontrollile, mis piirdub sisu meenutavate faktiküsimustega, eelistatakse arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle.

Kirjanduse hindamisel (nt loovtöödes ja tekstitõlgendustes) pole alati võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu hindamise skaala on siin võrdlemisi paindlik, õpilase eripärasid arvestav. Hinnates õpilaste omaloomingulisi töid, tunnustatakse idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Kirjaliku arutluse (essee) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumentide ja näidete seostatust, teksti ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õigekirja ja vormistust.

Kõikides kirjalikes töödes parandab aineõpetaja keelevead, kuid arvestab hindamisel soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamisel lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa sätteist, hindamise nõuded ja korraldus täpsustatakse kooli õppekava üldosas.

Õppekorralduse erisused ja õpikeskkonna erisused

Teadmiste, oskuste ja hoiakute kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob sobiva õpikeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu edendatakse omanäolist koolikultuuri.

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:
1) viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel,

sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
2) ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust;
3) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded);
4) väljaspool kooliruume, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad).

Valdkondlikku õppetegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtteid:

. arvestatakse õpilaste individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
a. rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
b. taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
c. tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja inimsuhetega, seostatakse õpitavat igapäevaelu, jätkuõpingute ja tulevase tööeluga;
d. loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
e. kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
f. kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust, kujundatakse digipädevust (kasutatakse info-, meedia- ja digikirjaoskuse arendamise eesmärgil digitaalseid õppematerjale (sh veebi- ja e-õppekeskkondi, Opiq), audiovisuaalseid õppematerjale (nt heli- ja videosalvestisi). Eesti keele ja kirjanduse õppimine hõlmab ka suhtlemist ja koostööd veebikeskkondades, digivahendite abil info hankimist ja kriitilist hindamist, probleemide lahendamist, digitaalse sisu loomist (nt tekstide, piltide või multimeediumide loomist), selle muutmist ja taasesitamist;
g. arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide, sh tervikteoste avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamis- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
h. tegeldakse tekstiloome ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi; toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid.

1 Eesti keele ainekava

1.1 *Eesti keel* 1. klass 1. õppeaastal

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **keel ja kirjandus**	Õppeaine: **eesti keel**
Kooliaste: **I**	Klass: **1. klass 1. õppeaastal**	Tundide arv:
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.
Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärke. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest.
I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

Õpilane:
1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
2) väärtustab eesti keelt;
3) omandab eesti keele lugemistehnika;
4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades;
6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
8) tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;

9) kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.	
Õpitulemused: **1. KLASS 1. õppeaastal**	**Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused** ***(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)***
Suuline keelekasutus (kuulamine ja kõnelemine) Õpilane: 1. toimib õpetaja suulise ja/või visuaalse juhendi järgi; kuulab õpetaja esituses lühikest (visualiseeritud) eakohast teksti, mõistab suunamisel kuuldud ja /või visualiseeritud lauset; 2. väljendab end suhtlusolukordades adekvaatselt: palub abi, küsib, tänab; 3. väljendab ennast verbaalselt või piktogrammide abil, suunavate küsimuste ja/või piltide toel; 4. esitab jõukohast 1-2-salmilist luuletust peast/visuaalse abi toel; 5. vaatleb objekti õpetaja suunamisel, märkab objektide erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel. **Lugemine** Õpilane: 1. tunneb tähti, loeb õpitud jõukohast teksti sõnahaaval; 2. vastab lause kohta käivatele suulistele küsimustele, mille vastused on lauses otsesõnu öeldud; 3. sobitab loetud sõna või lause pildiga, järjestab pildiseeriaid. **Kirjutamine** Õpilane: 1. häälib kuni 5-häälikulisi sõnu, eristab häälikuid, määrab häälikujärje ja häälikute arvu 1-2-silbilistes sõnades, määrab häälikurühma abivahendi toel; 2. kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, kirjutab õpitud joonistähti; 3. sooritab ärakirja lühikeste, lihtsa struktuuriga sõnade kaupa; 4. orienteerub õpetaja abiga õpilaspäevikus, vihikus või töölehel;	I kooliastmes on eesti keele õpetamine suunatud suulise ja kirjaliku kõne arendamisele. Kuulamine: •heli, sõna, lause kuulamine, abiks piktogrammid; •õpetaja ja kaaslase kuulamine abiks piktogrammid ja kuuldule asjakohane reageerimine; •ettelugemise ja jutustamise kuulamine, abiks pilt; •kuuldu mõistmine: sõna, lause sisu; •häälikute eristamine. Kõnelemine: •õige ja selge hääldus; •hääle tugevuse kohandamine olukorrale; •küsimuste esitamine küsisõnade abil ja neile vastamine; •kõnelemine mitmesuguses olukorras: palumine, küsimine, keeldumine, tänamine; •lausete koostamine pildi, skeemi ja tugisõnade abil. Lugemine: •tähtede õppimine;; •loetu mõistmine: sõna ja lühikese lause sisu; pildi abil; •tegelaste iseloomustamine pildi ja tugisõnade abil; •lihtsa luuletuse sisu avamine õpetaja abiga. Kirjutamine: •tähtede kirjutamine; •sõna kirjutamine; •tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse sõnade kirjutamine; •ärakiri tahvlilt ja õpikust; •oma kirjutamisvea parandamine veale osutades, õige eeskuju alusel.

5. kirjutab 1-2-silbilisi lihtsa struktuuriga sõnu; 6. kirjutab õigesti oma eesnime.	

Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:**

1. SUULINE KEELEKASUTUS

1.1. Kuulamine

Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

1.2. Kõnelemine

Häältdus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale vastavaks. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.

Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.

Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades: jutustamine eri rollides. Pantomiin-mõistatused tuttavate juttude kohta.

Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.

2. LUGEMINE

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.

Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige häältdus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.

Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.

Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.

Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.

Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.
Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.
Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.
Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).
Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.

3. KIRJUTAMINE
3.1. Kirjatehnika
Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2. klassis). Tähtede seostamine.
Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.

3.2. Kirjalik tekstiloome
Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi).
Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi).
Lünkümberjutustuse kirjutamine.

3.3. Õigekeelsus
Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.
Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. i ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega.
Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes.
Liitsõna vaatlus (moodustamine).
Sõnade lõpu õigekiri – d ja -vad (mitmus) ning -b (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.
Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).
Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.
Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).

1.2 *Eesti keel* 1. klass 2. õppeaastal (ametlik 1. klass)

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **keel ja kirjandus**	Õppeaine: **eesti keel**
Kooliaste: **I**	Klass: **1. klass 2. õppeaastal**	Tundide arv: **7**
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.
Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärke. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest.
I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

Õpilane:
1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
2) väärtustab eesti keelt;
3) omandab eesti keele lugemistehnika;
4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades;
6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
8) tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;

9) kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.	
Õpitulemused: **1. KLASS 2. õppeaastal**	**Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused** ***(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)***
Suuline keelekasutus (kuulamine ja kõnelemine) Õpilane: 1. eristab häälikuid (asukohta ja järjekorda sõnas), täishääliku pikkusi; 2. toimib õpetaja ja kaaslase suulise juhendi järgi; kuulab õpetaja ja kaaslase esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldud lause sisu ning suunamisel jutu sisu; 3. teab, et sõnadel on lähedase või vastandtähendusega sõna ja nimetab neist mõningaid; 4. väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab,vabandab; 5. vestleb kuuldust, nähtust, loetust suunavate küsimuste ja/või piltide toel; 6. koostab õpetaja abiga pildiseeria, küsimuste või tugisõnade toel suulise jutu; 7. esitab luuletust peast; 8. vaatleb objekti õpetaja suunamisel, märkab objektide ja nähtuste erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel. **Lugemine** Õpilane: 1. tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud eakohast teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; 2. mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; 3. vastab teksti kohta käivatele suulistele ja kirjalikele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; 4. mõtleb jutule alguse või lõpu; 5. töötab õpetaja abiga eakohaste suuliste ja kirjalike juhiste alusel; 6. on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav…). **Kirjutamine**	I kooliastmes on eesti keele õpetamine suunatud suulise ja kirjaliku kõne arendamisele. Kuulamine: •heli, sõna, lause, lühema teksti nautiv, tähelepanelik, kriitiline kuulamine, abiks piktogrammid; •õpetaja ja kaaslase kuulamine piktogrammide abil ja kuuldule asjakohane reageerimine; •ettelugemise ja jutustamise kuulamine, abiks pilt; •kuuldu mõistmine: sõna, lause ja lühema teksti sisu; •häälikute ja häälikupikkuste eristamine täishäälikute puhul. Kõnelemine: •õige ja selge hääldus; •hääle tugevuse kohandamine olukorrale; •küsimuste esitamine ja neile vastamine; •kõnelemine mitmesuguses olukorras: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine; jutustamine pildi ja pildiseeria, küsimuste ja tugisõnade järgi; •oma arvamuse avaldamine; luuletuse, dialoogi, lühikese ja lihtsa proosakatkendi esitamine. Lugemine: •lugema õppimine; •häälega lugemine: õigsus, sobiv intonatsioon, oma lugemisvea parandamine; •ositi lugemine; •endamisi lugemine; •oma ja võõra käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust; •jutustava, kirjeldava, tarbe-, teabe- ja sõnamängulise teksti lugemine;

Õpilane: 1. eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; 2. määrab häälikurühma (täis- ja kaashäälik), asukoha ja järjekorra sõnas; 3. eristab täishääliku pikkusi, valib sobiva grafeemi; 4. kirjutab väikeseid ja suuri kirjatähti; 5. sooritab ärakirja lühikeste sõnade kaupa; 6. täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga; 7. koostab näidise järgi kutse; 8. kirjutab omasõnade algusesse k, p, t; 9. kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid; 10. teab, et lause lõpeb punktiga; 11. teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; 12. kirjutab õigesti oma ees- ja perekonnanime.	•loetu mõistmine: sõna, lause, teksti sisu; kava või pildi abil; •tekstide eristamine: luuletus, vanasõna, mõistatus; •tegelaste iseloomustamine pildi, kava või tugisõnade abil; •luuletuse sisu avamine õpetaja abiga, riimuvate sõnade leidmine. • Kirjutamine: •kirjutama õppimine; •tähtede kirjutamine ja seostamine; •sõna ja lause kirjutamine; lause laiendamine; •tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine; •ärakiri tahvlilt ja õpikust; etteütlemise järgi kirjutamine; •oma kirjutamisvea parandamine veale osutades; •tekstilähedane ümberjutustus pildi. Tugisõnade või kava abil; •loovtöö pildi, pildiseeria, küsimuste, tugisõnade või kava toel.

Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:**

1. SUULINE KEELEKASUTUS

1.1. Kuulamine

Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

1.2. Kõnelemine

Häälduse- ja intonatsiooniharjutused. Hääldusе harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale vastavaks. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine.

Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.

Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.

Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.

Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades: jutustamine eri rollides. Pantomiin-mõistatused tuttavate juttude kohta.

Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.

2. LUGEMINE
Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.
Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.
Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige häältdus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.
Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.
Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.
Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.
Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.
Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.
Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.
Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.
Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).
Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.

3. KIRJUTAMINE
3.1. Kirjatehnika
Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2. klassis). Tähtede seostamine.
Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.

3.2. Kirjalik tekstiloome
Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi).
Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi).
Lünkümberjutustuse kirjutamine.

3.3. Õigekeelsus
Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine.
Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. i ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes. Liitsõna vaatlus (moodustamine). Sõnade lõpu õigekiri – d ja -vad (mitmus) ning -b (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine. Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus). Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga. Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).

1.3 Eesti keel 2. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **keel ja kirjandus**	Õppeaine: **eesti keel**
Kooliaste: **I**	Klass: **2. klass**	Tundide arv: **6**
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.

Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärke. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest.

I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.	
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:	
Õpilane: 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) väärtustab eesti keelt; 3) omandab eesti keele lugemistehnika; 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest; 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; 8) tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu; 9) kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.	
Õpitulemused: **2. KLASS**	**Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused** ***(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)***
Suuline keelekasutus (kuulamine ja kõnelemine) Õpilane: 1. kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast kõnet ning suuliselt esitatud teksti, toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; 2. teab ja leiab õpitu piires vastandtähendusega sõnu ning õpitu piires lähedase tähendusega sõnu, vajadusel õpetaja abil; 3. väljendab arusaadavalt oma soove, vestleb oma kogemustest ja loetust; 4. annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; 5. koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;	I kooliastmes on eesti keele õpetamine suunatud suulise ja kirjaliku kõne arendamisele. Kuulamine: •heli, sõna, lause, teksti nautiv, tähelepanelik, kriitiline kuulamine; •õpetaja ja kaaslase kuulamine ja kuuldule asjakohane reageerimine; •ettelugemise ja jutustamise kuulamine, pikema jutustuse puhul abiks pilt; •kuuldu mõistmine: sõna, lause, teksti sisu; •häälikute ja häälikupikkuste eristaminetäishäälikute ja suluta kaashäälikute puhul.

6. esitab luuletust peast; 7. vaatleb ning märkab objektide ja nähtuste erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel. 8. koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; 9. kasutab kõnes terviklauseid. **Lugemine** Õpilane: 1. loeb õpitud teksti individuaalse lugemistempoga suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab suunamisel oma lugemisvigu; 2. mõistab häälega või endamisi lugedes jõukohase teksti sisu; 3. vastab teemakohastele, ka tekstis sõnastamata infoga küsimustele; 4. leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; 5. tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; 6. mõistab ja oskab õpitu piires abiga kasutada lihtsamaid tabeleid, diagramme, skeeme ja tingmärke; 7. kasutab õpetaja suunamisel õpiku sõnastikku sõnade leidmiseks algustähe järgi; 8. on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi toetudes vajadusel abistavatele vahenditele. **Kirjutamine** Õpilane: 1. eristab täis- ja suluta kaashääliku pikkusi; 2. kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid või seostatud kirja; 3. sooritab ärakirja tahvlilt või õpikust; 4. täidab juhendamisel õpilaspäevikut ja vormistab vihikut, paigutab näidise järgi töö vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;	1.3. Kõnelemine: •õige ja selge hääldus; •hääle tugevuse kohandamine olukorrale; •küsimuste esitamine ja neile vastamine; •kõnelemine mitmesuguses olukorras: palumine, küsimine, selgitamine, keeldumine, vabandamine, tänamine; klassis, koolis; täiskasvanuga, sõbraga; •jutustamine loetu, kuulatu, sündmuse ja läbielatu põhjal; pildi ja pildiseeria, küsimuste ja tugisõnade järgi; •oma arvamuse avaldamine; luuletuse, dialoogi, proosakatkendi esitamine. 1.4. Lugemine: •lugema õppimine; •häälega lugemine: õigsus, sobiv intonatsioon, oma lugemisvea parandamine; •ositi lugemine; •endamisi lugemine; •oma ja võõra käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust; •jutustava, kirjeldava, tarbe-, teabe- ja sõnamängulise teksti lugemine; •loetu mõistmine: sõna, lause, teksti sisu; loetu kava koostamine koostöös; •tekstide eristamine: muinasjutt, jutustus, luuletus, vanasõna, mõistatus, kiri; •tegelaste iseloomustamine pildi, kava või tugisõnade abil; •loole alguse ja lõpu mõtlemine; •luuletuse sisu avamine õpetaja abiga, riimuvate sõnade leidmine; •huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust. 1.5. Kirjutamine: •kirjutama õppimine; •tähtede kirjutamine ja seostamine; •sõna ja lause kirjutamine; lause laiendamine ja sidumine tekstiks; •tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine; •tahvlilt ja õpikust ärakirjutamine; etteütlemise järgi kirjutamine; •oma kirjutamisvea parandamine veale üldisemalt osutades;

5. eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit ja kaashäälikuühendit, kasutab hääliku ja foneemanalüüsi võtteid; 6. kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade ja omandatud võõrsõnade algusesse; 7. kirjutab kirjas õigesti täishäälikuid valdavalt kahesilbilistes sõnades; 8. teab peast võõrtähtedega tähestikku; 9. alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; 10. kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; 11. kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?),- ga (kellega? millega?), -ta (kelleta?milleta?); 12. kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20-25 sõna lihtlausetena); 13. kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse, kasutades vähest abi; 14. koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate.	•tarbeteksti kirjutamine, lihtsama teabeteksti kasutamine; •tekstilähedane ümberjutustus tugisõnade ja kava abil; •loovtöö pildi, pildiseeria, küsimuste, tugisõnade või kava toel; •sündmusest, isikust ja loomast kirjutamine pildi, tugisõnade või kava toel.

Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:**

1.SUULINE KEELEKASUTUS

1.1. Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, põhirõhk suluta kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine).

Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel.

Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).

1.2. Kõnelemine

Häältdus- ja intonatsiooniharjutused sõnamängulistes harjutustes, kiirkõne, kajamäng. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjuttude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade häälte jm imiteerimine.

Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.

Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine.

Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine.

Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.

Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.

Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.

2. LUGEMINE

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva tempo ja intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes. Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Tekstist leiduvate (õpitavate keelendite, samuti) sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.

Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine.

Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga.

Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend. Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.

3. KIRJUTAMINE

3.1. Kirjatehnika

Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.

3.2. Kirjalik tekstiloome

Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.

Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.

Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.

3.3. Õigekeelsus

Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses. Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

1.4 Eesti keel 3. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **keel ja kirjandus**	Õppeaine: **eesti keel**
Kooliaste: **I**	Klass: **3. klass**	Tundide arv: **6**

Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma.
Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärke. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, tervikteost eesti või maailma lastekirjandusest.–

I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist.

Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada.

Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

<table>
<tr><td colspan="2">Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Õpilane:
1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
2) väärtustab eesti keelt;
3) omandab eesti keele lugemistehnika;
4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
8) tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
9) kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.</td></tr>
<tr><td>Õpitulemused:

3. klass</td><td>Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused
(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)</td></tr>
<tr><td>Suuline keelekasutus (kuulamine ja kõnelemine)
Õpilane:
1. kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;
2. vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ja lühivastuseid;
3. leiab eneseväljendamiseks lähedase- ja vastandtähendusega sõnu;
4. väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab;
5. annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu, toetudes vajadusel abivahenditele;
6. jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;
7. avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
8. koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
9. esitab peast luuletuse;
10. mõtleb jutule alguse ja lõpu toetudes vajadusel abivahenditele, nt küsimused;
11. vaatleb sihipäraselt, kirjeldab abivahendi toel, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi.</td><td>I kooliastmes on eesti keele õpetamine suunatud suulise ja kirjaliku kõne arendamisele.
Kuulamine:
•heli, sõna, lause, pikema teksti nautiv, tähelepanelik, kriitiline kuulamine;
•õpetaja ja kaaslase kuulamine ja kuuldule asjakohane reageerimine;
•ettelugemise ja jutustamise kuulamine;
•kuuldu mõistmine: sõna, lause, teksti sisu;
•häälikute ja häälikupikkuste eristamine.
Kõnelemine:
•õige ja selge hääldus;
•hääle tugevuse kohandamine olukorrale;
•küsimuste esitamine ja neile vastamine;
•kõnelemine mitmesuguses olukorras: palumine, küsimine, selgitamine, keeldumine, vabandamine, tänamine; kaupluses, tänaval, klassis, koolis; täiskasvanuga, sõbraga; telefonitsi;</td></tr>
</table>

Lugemine Õpilane: 1. loeb nii häälega kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; 2. loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; 3. eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; 4. töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; 5. tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja; 6. on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; 7. teab nimetada mõnda lastekirjanikku. **Kirjutamine** Õpilane: 1. kasutab kirjutades õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga; 2. oskab sooritada ärakirja tahvlilt ja õpikust; 3. paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; 4. eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; 5. eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täishäälikuid ja suluta kaashäälikuid; 6. valdab häälikanalüüsi, märgib kirjas täis- ja suluta kaashäälikute pikkused; 7. märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendi, kirjutab õigesti asesõnu; 8. märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; 9. kirjutab õige sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; 10. kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste ja loomade nimed ning õpitud kohanimed; 11. piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; 12. koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;	•jutustamine loetu, kuulatu, sündmuse ja läbielatu põhjal; raamatu, filmi ja teatrietenduse põhjal; pildi ja pildiseeria, küsimuste ja tugisõnade järgi; •oma arvamuse avaldamine; luuletuse, dialoogi, proosakatkendi esitamine. Lugemine: •lugema õppimine; •häälega lugemine: õigsus, sobiv intonatsioon, oma lugemisvea parandamine; •ositi lugemine; •endamisi lugemine; •oma ja võõra käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust; •jutustava, kirjeldava, tarbe-, teabe- ja sõnamängulise teksti lugemine; •loetu mõistmine: sõna, lause, teksti sisu; loetu kava; •tekstide eristamine: muinasjutt, jutustus, luuletus, vanasõna, mõistatus, kiri; •tegelaste iseloomustamine; •loole alguse ja lõpu mõtlemine; •luuletuse sisu avamine õpetaja abiga, riimuvate sõnade leidmine; •huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust. Kirjutamine: •kirjutama õppimine; •tähtede kirjutamine ja seostamine; •sõna ja lause kirjutamine; lause laiendamine ja sidumine tekstiks; •tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine; •ärakiri tahvlilt ja õpikust; etteütlemise järgi kirjutamine; •oma kirjutamisvea parandamine; •tarbeteksti kirjutamine, teabeteksti kasutamine; •tekstilähedane ümberjutustus; •loovtöö pildi, pildiseeria, küsimuste, tugisõnade või kava toel; •sündmusest, isikust ja loomast kirjutamine.

13. teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses; 14. kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30-40 sõna); 15. kirjutab arvutiga eakohaseid tekste.	

I kooliastme õpitulemused

Õpilane:
1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
4) eristab helisid, hääli ja häälikuid;
5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
6) sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamisega;
7) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
8) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
9) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
10) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab abi;
11) kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
12) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
13) vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;
14) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi koos lapsevanema või õpetajaga;
15) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
16) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sealt vajalikku teavet tundmatute sõnade kohta.

Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:**

1. SUULINE KEELEKASUTUS

1.1 KUULAMINE

Hääliku pikkuste eristamine. Pikema suulise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine. Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine. Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.

1.2 KÕNELEMINE

Häältus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms. Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtähendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine. Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine. Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks. Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine. Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

2. LUGEMINE

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus). Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige häältus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse jm). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel.
Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.
Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jne), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning laste ajakirjanduses.
Sõna, lause ja teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.
Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine. Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud

esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt. Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.

3. KIRJUTAMINE

3.1 KIRJATEHNIKA

Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.

3.2 ÕIGEKIRI

Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. k, p, t s-i ja h kõrval. i ja j õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). h sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine.
Liitsõna.
Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).
Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.
Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.
Sõnavara: lähedase ja vastandtähendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

3.3 TEKSTILOOME

Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.
Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.
Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.
Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu).
Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.
Sündmusest ja loomast kirjutamine.
Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Kirja kirjutamine.
Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

1.5 Eesti keel 4. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond:	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: II	Klass: 4. klass	Tundide arv: 4

Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):

II ja **III kooliastmes** kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud.
Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid.
Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele.
Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.
Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste.
Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitlus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.
Tekstiloome õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.
Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.
Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevalikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust.
Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

Õpilane:
1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;

<table>
<tr><td colspan="2">3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;
5) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;
6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste erikeskkondades ja allikate toel;
7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;
9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;
10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.</td></tr>
<tr><td>Õpitulemused</td><td>Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused
(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)</td></tr>
<tr><td>Suuline ja kirjalik suhtlus
Õpilane:
1. kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
2. jutustab kuuldud/loetud teksti ümber abivahendite toel/kavapunktide järgi;
3. esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;
4. väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi;
5. leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;
6. annab juhiste alusel kaaslasele tagasisidet.</td><td rowspan="2">TEACCH metoodika

Õpikeskkonna kohandamine

Õpetatava näitlikustamine (võimalusel visuaalne materjal)

Vajadusel individuaalne lähenemine, lisaselgitused.

Tööjuhendi, teksti, õppematerjali jms kohandamine/lihtsutamine õpilase vajadustele vastavalt.

Õppetöös pööratakse tähelepanu abivahendite kasutamise oskuse toetamisele, abi küsimisele ja õpi- ja sotsiaalsete oskuste õpetamisele.

Õpilasest lähtuvalt esitatakse õppeülesandeid etapiviisiliselt, vajadusel väiksemate ühikute kaupa.

Võimaldatakse lahendada ülesandeid ajavaruga.</td></tr>
<tr><td>Teksti vastuvõtt
Õpilane:
1. otsib täiskasvanu juhendamisel teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust;
2. kasutab lihtsamaid lugemistehnikaid;
3. kirjeldab tarbe- ja ilukirjandusteksti peamisi erinevusi;
4. vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab tugisõnade abil teksti kohta küsimusi ja leiab tekstist vajalikku infot;
5. nimetab ilukirjanduse põhiliike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid;
6. nimetab rahvaluule põhiliike ja nende tunnuseid;</td></tr>
</table>

7. tutvustab loetud proosateose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi; 8. kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta; 9. esitab ilukirjandusteksti; 10. leiab abiga vajaliku või huvipakkuva raamatu; 11. on läbi lugenud soovitavalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut); 12. tutvustab loetud raamatut kaaslastele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda.	Võimalusel õpilaste eelistuste ja huvidega arvestamine tervikteoseid käsitledes ja valides. Aktiivõppeprogrammides osalemine.
Tekstiloome Õpilane: 1. jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; 2. jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; 3. kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga lühikese jutustava teksti; 4. kirjutab skeemi või kava toel lühema õpitud tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile; 5. tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid; 6. kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; 7. kontrollib suunamisel oma tööd algoritmi alusel; 8. rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel.	
Keeleteadlikkus Õpilane: 1. kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid; 2. järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid (häälikute pikkused); 3. järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid, kirjutab etteütlemise järgi jõukohast tuttavat teksti; 4. eristab liitsõna teiste sõnade seast, õpib tundma liitsõnade tähendusi; 5. oskab vajadusel abiga kasutada veebi- ja pabersõnaraamatut, et selgitada sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal; 6. eristab sõnu liigiti; 7. oskab määrata õpitud sõnaliike ja määrab abiga nende funktsioone lauses;	

8. moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt.	

Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:**

Suuline ja kirjalik suhtlus

Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, suunamisel täpsustavate küsimuste esitamine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldu kohta arvamuse avaldamine (mõtete väljendamine arusaadavalt, vajadusel skeemide/algoritmi kasutamine). Kuuldu kohta seisukoha põhjendamine vajadusel täiendavate küsimuste abil, näite toomine tekstist. Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine, konspekteerimine näidise abil. Kuuldud teksti sisu ümberjutustamine õpetaja suunamise või eelnevalt koostatud skeemi abil. Õpetaja juhiste alusel enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine.

Fakti ja arvamuse eristamine. Küsimuste esitamine ja neile vastamine. Kaaslase täiendamine ja parandamine. Juhendatud klassivestlus etteantud teemal, diskussioon. Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine (nt dialoogi esitamine). Virtuaalkeskkonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud, privaatsus ja avalikkus. E-kirja kirjutamine.

Teksti vastuvõtt

Lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine. Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine tugisõnade abil.

Tarbeteksti ja ilukirjandusteksti lugemise erinevused. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste aktiveerimine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).

Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine. Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafiku) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Trükiajakirjandus: pressifoto, karikatuur, pildiallkiri.

Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.

Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.

Kirjandustekstid: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, loomateemaline- ja ilukirjanduslik jutt, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, vanasõnad ning kõnekäänud.

Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned.

Jutustava teksti vastuvõtt. Teksti pikkuse arvestamine ja vajadusel kohandamine vastavalt õpilase omandatud oskustele. Süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, käivitav sündmus, lahendus. Sündmuste järjekorra edasiandmine tugimaterjali toel. Juhendamisel loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine. Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle etapiviisiliselt. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega. Loetud teksti dramatiseering õpetaja juhiste toel.

Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).

Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine.

Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnustega tutvumine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistatus, vanasõna, anekdoot).

Tekstiloome

Loetu, nähtu või kuuldu kohta oma arvamuse avaldamine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest.

Kirjeldamine: sõnavalik, sõnavara aktiveerimine eelnevate teadmistega, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine (vajadusel näidise, tugisõnade abil). Eseme, olendi ja inimese kirjeldamine.

Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: oma elamustest ja juhtumistest jutustamine ning kirjutamine minavormis. Tekstilähedane, kokkuvõtlik või loov ümberjutustamine ja kirjutamine (kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel). Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje eristamine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse kirjutamine (võib olla ka raamatu peatükist, kokkulepitud sündmusest vm).

Lühema teksti loomine pildi- ja näitmaterjali alusel. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega. Lühemate tarbetekstide kirjutamine: e-kiri, teade. Kirja esitav osa ja taustaosa. Juhendavate tekstide kirjutamine: retsept, juhend või reeglistik. Kiri, ümbriku vormistamine.

Suhtlemise eetika privaatses ja avalikus keskkonnas.

Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, märksõnade, idee- või mõtteskeemi või sündmustekaardi koostamine, teksti kirjutamine. Tagasiside põhjal teksti täiendamine, viimistlemine, toimetamine ja avaldamine.

Kirjandi ülesehitusega tutvumine ja esmane kirjutamise harjutamine (märksõnade, skeemide, kavapunktide toel). Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.

Keeleteadlikkus

Häälikuõpetus ja õigekiri

Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. Tähed *g*, *b*, *d s*-tähe kõrval. Tähe *h* õigekiri. Tähtede *i* ja *j* õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). Liidete *-gi* ja *-ki* õigekiri. Tähtede *f* ja *š* õigekiri. Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Poolitamine. Sulghäälik sõna algul, keskel ja lõpus. Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka internetivariandist).

Sõnavaraõpetus

Kirjakeelne ja argikeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng. Sünonüümid, antonüümid, nende kasutamine. Liitsõna moodustamine (täiend- ja põhiosa). Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus ja õigekiri

Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad. Sõnaliikide funktsioon lauses (seoste loomine).

Tegusõna. Tegusõna pööramine ainsuses ning mitmuses. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis.

Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänetega tutvumine. Ainsus ja mitmus. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ning järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ning numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Muutumatud sõnad.

Lauseõpetus ja õigekiri

Lause ja lauseliikmed. Alus ja öeldis. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Lihtsamad lause laiendamise võimalused. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning nende kasutamine. Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.

1.6 Eesti keel 5. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **Eesti keel ja kirjandus**	Õppeaine: **eesti keel**
Kooliaste: **II**	Klass: **5**	Tundide arv: **4**
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
II ja **III kooliastmes** kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid. Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös. Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitlus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus. Tekstiloome õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni. Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana. Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevalikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.		

<table>
<tr><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Õpilane:
1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku
suhtluse vahendit;
3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;
5) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;
6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;
9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;
10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.</td></tr>
<tr><td>Õpitulemused:

Suuline ja kirjalik suhtlus
Õpilane:
1. väljendab end suhtlusolukordades adekvaatselt eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes
2. oskab olukorrale vastava suhtluskanali valida
3. tunneb vahetu suhtluse tavasid ja oskab neid rakendada
4. lahendab probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös
5. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, sh kriitilisi
6. avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab väite ja järelduse

Teksti vastuvõtt
Õpilane
1. Analüüsib teksti väljenduslaadi lähtuvalt kasutusvaldkonnast ja suhtlusolukorrast;</td><td>Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused
(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)

Metoodika lähtub kooli põhiväärtustest (vt LAPS ja KASV) ning hariduslike erivajadustega laste õpetamise põhiväärtustest.
Metoodilised soovitused ja õpistrateegia:
TEACCH metoodika, näitlikustamine ja visualiseerimine, vajadusel inviduaalne õppematerjali kohandamine.</td></tr>
</table>

2. nimetab teksti liiki, selle eesmärki ja iseloomustab autori väljenduslaadi õpitud keeleteadmiste põhjal; 3. võrdleb tekste ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal; 4. tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskkondi, leiab neist vajaliku teabe, koostab lihtsama päringu; 5. hindab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa, verbaliseerib graafilise teabe; 6. tunneb konspekteerimise võtteid, teeb lugedes või kuulates märkmeid, koostab skeeme; 7. oskab sõnastada lugemise, vaatamise, kuulamise eesmärgi ja teeb eesmärgist lähtuva kokkuvõtte; 8. esitab teksti kohta kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, kontrollib teksti usaldusväärsust, eristab arvamust ja fakti. **Tekstiloome** **Õpilane:** 1. Teeb lühiettekande, oskab allikaid valida ja hinnata, koostab lihtsama viite juhendamise toel; 2. kirjutab jõukohaseid tekste, täiendab tagasiside põhjal tekste; 3. jutustab oma elamustest ja kogemustest, ehitab jutustuse tavakohaselt üles; 4. kirjeldab eset, olendit ja inimest, ehitab kirjelduse tavakohaselt üles; 5. arutleb suuliselt ja kirjalikult, ehitab arutleva teksti tavakohaselt üles ja kasutab arutlevale tekstile omaseid keelendeid; 6. vormistab tekstid korrektselt nii käsitsi kui arvutil; 7. põhjendab oma hinnangut tekstinäidetega. **Keeleteadlikkus** **Õpilane:** 1. Nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; 2. tunneb eesti keele häälikusüsteemi 3. kirjutab sagedamini esinevad võõrsõnad korrektselt; 4. kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid;	

5. kasutab sobivat tegusõna ajavormi enda tekstis; 6. valib sobiva käändevormi lause kontekstist lähtuvalt; 7. moodustab omadussõnade võrdlusastmeid ja kasutab neid enda tekstis korrektselt; 8. moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid ja lihtlauseid, sh koondlauseid; 9. kasutab enda tekstis korrektselt otsekõnet; 10. eristab nime ja nimetust, märgib enda tekstis nimed ja nimetused korrekstelt; 11. järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid ja omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.	
Täida siia	*Täida siia*

Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:**

1. SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS

Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.
Teabe ja abi küsimine erinevates suhtluskanalites ja -olukordades. Sobiva formaadi ja kanali valimine. Vahetu vestlus, telefonivestlus, e-kiri.
Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine.
Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.
Suuline arvamusavaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamine.

2. TEKSTI VASTUVÕTT

Teksti analüüsimine. Suhtlusolukorra kirjeldamine (ametlik, tööalane, õppimisega seotud, isiklik). Tekstide võrdlemine ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal.
Teabe- ja õppetekstid, nende peamised liigid ja allikad. Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.
Pildiline ja tekstiline teave, lugemine teabe saamise eesmärgil (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafik, tabel) verbaliseerimine, lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Kuuldud teabe jälgimine, märkmete tegemine.
Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted.
Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.
Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).

Kuuldu konspekteerimine.
Kriitiliste küsimuste koostamine teksti kohta. Usaldusväärsuse kontrollimine teiste allikate toel. Fakti ja arvamuse eristamine.

3. TEKSTILOOME
Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline.
Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.
Lühiettekande esitamine.
Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Eseme, olendi, inimese kirjeldamine.
Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.
Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.
Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.

4. ÕIGEKEELSUS JA KEELEHOOLE
4.1. Üldteemad
Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.
Sugulaskeeled ja sugulasrahvad. Häälikuõpetus ja õigekiri.
Võõrtähed ja -häälikud. Võõrsõnade õigekiri, sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Häälduse ja kirjapildi kontrollimine sõnastikest.
Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus. Tähe h õigekiri võõrsõnades. Tähtede f ja š õigekiri. Poolitamisreeglite meenutamine.

4.2. Sõnavaraõpetus
Sünonüümid, antonüümid, homonüümid, nende kasutamine tekstis. Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest. Sobiva sõna kasutamine oma tekstis.

4.3. Vormiõpetus
Sõnaliikide meenutamine.
Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik, täis- ja enneminevik ning nende tähenduserinevus. Sobiva ajavormi valimine teksti.
Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Käändetunnus, mitmuse lõpp. Sobiva käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga.
Omadussõnade võrdlusastmed, keskvõrde ja ülivõrde kasutamine tekstis.

4.4. Lauseõpetus

Liht- ja liitlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses.. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis. Üte ja selle kirjavahemärgid. Otsekõne ja kaudkõne. Saatelause ja otsekõnelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel. Otsekõne kirjavahemärgid ja kasutamine. 4.5. Muud õigekirja teemad Algustäheõigekiri: kohad, ajaloosündmused, ametinimetused ja üldnimetused, perioodikaväljaanded, tooted. Nime ja pealkirja eristamine, teoste pealkirjad (heliteosed, filmid, raamatud, lavastused jne).

1.7 Eesti keel 6. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **Eesti keel ja kirjandus**	Õppeaine: **eesti keel**
Kooliaste: **II**	Klass: **6.klass**	Tundide arv: **3**
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
Eesti keele ainekava 6. klassis lähtub Põhikooli Riiklikus Õppekavas äratoodud eesti keele üldpädevustest, võttes arvesse õpilaste hariduslikust erivajadusest tulenevaid aspekte. Kohandamisel arvestatekse õpilase invididuaalseid vajadusi teemade paremaks ja efektiivsemaks ning vajaduspõhiseks omandamiseks; võimalusi ja vajadusi kohandatud õppeklassi tingimustes. Kooli ainekava koostamisel on samuti aluseks kooli põhiväärtused: lihtsus , avatus, paindlikkus (akronüüm LAPS) ja üldtööpõhimõtetest kohanemine, arvestamine, suhtlemine, vastutamine (akronüüm KASV). **Eesmärgid:** 1. Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti. 2. Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte-ja tundemaailma. 3. Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust. 4. (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.		

5. Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.6. Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit; 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult; 4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara; 5) loeb tekste võimalikult ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest; 6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel; 7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; 8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära; 9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi; 10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.

Õpitulemused: 6.klassi õpitulemused Suuline ja kirjalik suhtlus **Õpilane:** **Esitab kuuldu ja loetu kohta kriitilisi küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse;** **lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;** **osaleb aktiivselt klassi- ja rühmavestluses;** **põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslase põhjendatud seisukohti;** **kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.** **Teksti vastuvõtt** **Õpilane:** **Nimetab põhilisi Eesti meediakanaleid, eristab rahvusringhäälingu ja kommertskanalite eesmärke;** **tunneb õpitud meediatekstide liike ja nende kasutamise võimalusi;** **kasutab meediatekstide analüüsil õpitud keele- ja tekstimõisteid, (vajadusel abiga);** **teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;**	**Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused** ***(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)*** Metoodika lähtub kooli põhiväärtustest (vt LAPS ja KASV) ning hariduslike erivajadustega laste õpetamise põhiväärtustest. Metoodilised soovitused ja õpistrateegia: TEACCH metoodika, näitlikustamine ja visualiseerimine, vajadusel individuaalne õppematerjali kohandamine.

võrdleb meediatekste, esitab kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte, (vajadusel abiga). **Tekstiloome** **Õpilane:** **Leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet, tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe, täiendab tagasiside põhjal oma teksti;** **Valdab juhendamise abil alustekstil kirjutamise põhilisi võtteid, täiendab alusteksti enda mõtetega;** **kirjutab juhendamise abil kirjandi, milles kasutab kirjeldamist, jutustamist jm;** **avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;** **vormistab juhendamise abil kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis;** **Keeleteadlikkus** **Õpilane:**	

Nimetab Eesti suuremaid murdealasid, kasutab õigekeelsussõnaraamatut õigekirja kontrollimiseks; **teab üldtuntud lühendeid ja kasutab neid tekstis;** **eristab kirjakeelt ja argikeelt, teeb sobiva sõnavaliku vastavalt kontekstile;** **moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid enda tekstis;** **kasutab veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks;** **rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.**	

Õpitulemuste soovituslik õppesisu 6. klassis

Suuline ja kirjalik suhtlus

Tekstide kriitiline kuulamine, faktide leidmine ja kontrollimine, kuuldule hinnangu andmine. Kriitiliste küsimuste esitamine vahetus suhtluses.

Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal. Klassivestlus, diskussioon. Vestluses kõnejärje hoidmine ja üleandmine kaaslasele. Kaaslase aktiivne kuulamine, kaaslase öeldu täiendamine. Vestluskaaslasele positiivse tagasiside andmine.

Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine. Viisakusväljendite kasutamine, sobiva suhtlusstiili valimine, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine. Viisakas ja ohutu suhtlus virtuaalkeskkonnas.

Teksti vastuvõtt

Arutlevate meediatekstide ülesehituse analüüs (vajadusel abiga).

Lõigu ja teksti eesmärk.

Argumendi osad. Mõjutusvõtete ja hinnanguliste keelendite leidmine (vajadusel abiga).

Meediakanalid ja -väljaanded Eestis, kommertsmeedia ja rahvusringhääling. Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. Raadiosaate eesmärgistatud kuulamine, telesaate eesmärgistatud vaatamine, kokkuvõtte tegemine oma sõnadega.

Trüki- ja veebiajakirjandus. Ajalehežanrite (uudis, arvamuslugu, intervjuu, olemuslugu) eesmärgid ja ülesehitus. Pilt meediatekstides: pressifoto, karikatuur, pildiallkirja eesmärk.

Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.

Tekstiloome

Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, avaldamine, tagasiside saamine.

Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, kokkuvõte. Mustand.

Lisateabe otsimine. Alusteksti kasutamine enda tekstis: refereerimine. Alustekstile enda mõtete lisamine, autori ja enda mõtete vastandamine, kõrvutamine. Lõigu ülesehitus: väide, selgitus, näide, järeldus. Tabav pealkiri. Oma sõnastuse ja lausestuse toimetamine, õigekirja korrektori kasutamine, oma vigade leidmine ja parandamine.

Teksti vormistamine arvutil: reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine.

Ajakirjandustekstide kirjutamine: reklaam, uudis, arvamuslugu, intervjuu (vajadusel näidise abiga).

Keeleteadlikkus

Eesti murded. Murdekaart, murdekeelenäited, murdesõnastiku kasutamine.

<u>Õigekiri</u>

Õigekirja kontrollimine õigekeelsussõnaraamatust (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Veaohtlikud liited: -lik; -likkus.

Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.

<u>Sõnavaraõpetus</u>

Kirjakeel ja argikeel (sh släng).. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides ja enda tekstis. Sobiva sõnavaliku tegemine vastavalt kontekstile: oma või võõrsõna, harvad, vanamoelised sõnad jne.

Vormiõpetus

Grammatiline ühildumine käändes ja arvus. Lik- ja ne- liiteliste omadussõnade käänamine ning õigekiri.

Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (*ne*- ja *line*-liitelised omadussõnad).

Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis.

Sõnastike kasutamine käändevormide kontrollimiseks.

Lauseõpetus

Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Rindlause ja osalaused. Sidesõnaga ja sidesõnata rindlause. Rinnastavad sidendid.

Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Alistavad sidendid. Kirjavahemärgid.

sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:**

1.8 Eesti keel 7. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **eesti keel ja kirjandus**	Õppeaine: **eesti keel**
Kooliaste: **III**	Klass: **7.klass**	Tundide arv: **2**
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
Väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse. Omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskusest, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel. Arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid. Õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet. Õpib tundma ja koostama eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamisvõimalusi. Arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust.		
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:		

<table>
<tr><td colspan="2">Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:
1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärke ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid.</td></tr>
<tr><td>Õpitulemused:

Suuline ja kirjalik suhtlus

Tüüpilised suhtlusolukorrad koolis: loa küsimine, teate edastamine, abi palumine, abi pakkumine, nõu küsimine. Kooli kogukonnaga suhtlemine suhtlusolukorrast lähtuvalt. Suhtlusolukorra ja - partneri arvestamine.

• Kirjeldab suulise ja kirjaliku kõne keelelisi erijooni; • Eristab kirjakeelt argikeelest, analüüsib näited; • Selgitab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelist eripära; Esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; • Põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust diskussioonides ja rühmaaruteludes, on arvestav vestluspartner.

Teksti vastuvõtt

Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Iseloomustab peamisi žanre e tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi.</td>
<td>Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused
(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)

Lähtudes õpilase erivajadusest rakendatakse erinevaid individuaalseid õppekavasid: vähendatud aineprogrammi, lihtsustatud õppekava, 1-1 õpe, koduõppe vorm. Digiõppe kaasamine erinevates teemavaldkondades, nt meediakasvatus, dokumentide vormistamine, õigekeelsusabi leidmine veebist, veebimaterjalide leidmine, kasutamine ja kriitiline hindamine. TEACCH metoodika, näitlikustamine.</td></tr>
</table>

Tekstitüübid: kirjeldav, jutustav, arutlev. **Tekstiloome** Teksti ülesehituse ja tavade arvestamine kirjutamisel: oma teksti eesmärgi sõnastamine, adressaadi valimine. Kirjutamise kavandamine ja žanri arvestamine enne kirjutamist. Eeskujutekstide analüüs. Tekstisidususvõtted lause, lõigu ja tervikteksti tasandil. Lõikude järjestamine vastavalt teksti sõnumile ja eesmärgile. Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötluse põhimõtted. Paber- ja e-kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Vormistab tekstitöötlusprogrammiga tekste, valdab toimetamisrežiimi; • Kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt tarbetekste (avaldus, tõend, seletuskiri); • Kirjutab koolivaldkonda sobivaid tekste (kindla eesmärgiga ülevaade, nõu küsimine); • kasutab sihipäraselt ja korrektselt kirja eri vorme: e-kiri, paberkiri; • Kasutab kirjutamisel ÕSi ja Sõnaveebi ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid, mis sobivad enda teksti. **Häälikuõpetus ja õigekiri** Kordamine: häälikute liigitamine helilisteks ja helituteks. Kordamine: Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Silbitamine, pikk ja lühike silp, kinnine ja lahtine silp. Tüvevaheldused kui eesti keele eripära: vältevaheldus ja laadivaheldus. Sõnavormist tüve eraldmine. Välte ja rõhu määramine ÕSi abil. Õigehäältdus: võõrsõnade õigekirja kontrollimine ja häältdamine. Välte ja õigekirja seosed. **Vormiõpetus** Tegusõna kui lause põhiinfo kandja. Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv. Tegusõna aja, kõneviisi ja tegumoe kordamine ja tähendusvarjundid. Tegusõna	

käändelised vormid ja nominalisatsioon. Käändelise ja pöördelise vormi valik tekstis. Tegusõna astmevaheldus: veaohtlikud tegusõnad ja sõnavormid; õige pöördevormi leidmine õigekeelsussõnaraamatust, Sõnaveebi kasutamine. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Käändsõnad. Käänetevahelised seosed, abstraktsed käänded. Veaohtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus. Vormimoodustus • Kordab häälikute liike ja kaashäälikuühendi reeglit; • Silbitab ja määrab silpide liike; • Kasutab õigekeelsusalliakid välte ja rõhu määramisel; • Kirjeldab vältesüsteemi kui eesti keele eripära; • Selgitab tegusõna vormistiku eripära ja kasutusvõimalusi, kasutab käändelisi ja pöördelisi vorme oma funktsionaalselt; • Selgitab käänetevahelisi seoseid; • Kasutab õigekeelsusallikaid vormimoodustusel eesmärgipäraselt; • Meenutab tekste kirjutades kokku- ja lahkukirjutamise reegleid; • Kasutab tekstisidususvõtteid ja kirjeldab sidendite funktsiooni vastuvõetavates ja enda tekstis. tüüpsõna eeskujul, õigekeelsussõnaraamatu ja Sõnaveebi kasutamine. Veaohtlike käänd-pöördsõnade kasutamine enda tekstis. **Õigekiri** Kokku- ja lahkukirjutamise meenutamine vajaduse järgi. Eesti keele põhireeglite ja ÕSi kasutamine. **Lauseõpetus** Teksti sidusvahendid: kordus, asendus, väljajätt ja nende eesmärgistatud kasutamine enda tekstis. Sidendite funktsioon.	
Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:**	
Suuline ja kirjalik suhtlus 1. Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine, asjakohaste küsimuste esitamine. 2. Meilivahetus ja keelevahendite valik. 3. Teabe edastamine, reprodutseerimine, seostamine konkreetse teema või isikliku kogemusega. Teksti vastuvõtt 1. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamižanrid), nende eesmärgid. 2. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. 3. Kuuldu ja loetu põhjal järelduste tegemine, küsimuste esitamine ja hinnangute andmine. Tekstiloome 1. Uudisloo kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. 2. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. 3. Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus. 4. Arvamusloo suuline ja kirjalik	

kommenteerimine, isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta. Õigekeelsus ja keelehoole 1. Kirjakeel ja argikeel. Eesti keele murded. Oskussõnavara. Sõnadeta suhtlemine. 2. Häälikuõpetus ja õigekiri. Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli ja erandite rakendamine. Omasõnade ja võõrsõnade õigekiri. Silbitamine, rõhk, välde ja nende omavahelised seosed. Astmevaheldus. Sõnaraamatutest (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja kontrollimine. 3. Sõnavaraõpetus. Sõnavara rikastamine: sünonüümid, antonüümid, homonüümid ja paronüümid. Sõnaliigid: tegusõnad (pööre, arv, aeg, kõneviis, tegumood), käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ja muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses. 4. Omadussõnade võrdlusastmed: veaohtlikud sõnad. Käänd-, pöörd- ja muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamine.

1.9 Eesti keel 8. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: eesti keel ja kirjandus	Õppeaine: eesti keel
Kooliaste: 3.	Klass: 8.	Tundide arv:
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		

Õpitulemused: **Suuline ja kirjalik suhtlus** Õpilane: 1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest; 2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; 3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte; 4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides; 5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult.	Metoodilised soovitused: Vajadusel õpilaste individuaalne juhendamine, töökäskude lihtsustamine (algoritmid) ja/või kordamine. Visualiseerimine ja näitlikustamine. Lisamaterjalide kasutamine (pildid, videod, filmid). Lõiming (eesti keele ja kirjanduse lõimimine tekstide kaudu). Hindamine: õpilase lähimast arengutsoonist lähtumine, individuaalsete edusammude märkamine.

Teksti vastuvõtt Õpilane: 1) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; 3) teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; 4) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa; 5) võtab kokku ja konspekteerib tekste, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel, osutab arusaamatule; 6) esitab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid, avaldab arvamust, kommenteerib, tõlgendab ning seostab oma kogemuste ja mõtetega. **Tekstiloome** Õpilane: 1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis; 2) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa; 3) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning kasutab peamisi tekstisidususvõtteid;	

4) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted; meediatekstid, sh arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, arvamuslugu; avaliku suhtluse tekstid, sh avaldus, seletuskiri); 5) seostab oma kirjutise sündmuse või toimingu eesmärgiga, vahendab kuuldud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale; 6) kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara; 7) kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid. **Keeleteadlikkus** Õpilane: 1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal; 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid; 4) kasutab õppides eesti kirjakeelt; 5) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni; 6) tunneb peamisi lausetarindeid ja varieerib neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil, sh kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet; 7) mõistab tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;	

8) kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid, leiab teavet õigekirja, vormimoodustuse ja tähenduse kohta.	

Täpsem õppesisu

Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Arvamuse avaldamine ja põhjendamine.
Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslase täiendamine ja parandamine.
Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.
Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik.
Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ning ülesehitus.
Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine.
Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine. Konspekteerimine märksõnade ja fraasidega.
Meediatekstide põhiliigid ja tunnused: uudislugu, arvamuslugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus. Uudise ülesehitus ja pealkiri. Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri.
Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Põhilised meediakanalid. Meediaeetika kesksed põhimõtted.
Fakti ja arvamuse esitamise keelelised vahendid, faktiloome.
Tekstiloomeks vajaliku teabe leidmine eri allikatest ja keskkondadest.
Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine.
Kirjandi kirjutamine protsesskirjutamisena: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine. Kirjandi teema ja peamõte. Kirjandi ülesehitus. Teksti liigendamine.
Arutleva kirjandi kirjutamine. Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine.
Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, põhjendus, järeldus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus, tervikuks sidumine.
Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.
Teabetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus.
Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti sobivad ja sobimatud kujundid. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine.
Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötluse põhimõtted.
Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased veebiallikad, sh digisõnastikud. Eesti Keele Instituudi veebikeskkond.
Häälikuõpetus ja õigekiri. Häälikute liigitamine. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad. Silbitamine, poolitamine, sealhulgas võõrsõnad ja nimed.
Omasõnad ja võõrsõnad. Veaohtlike võõrsõnade õigekiri.
Sõnavaraõpetus. Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine: sünonüümide tähendusvarjundid, homonüümid ja veaohtlikud paronüümid. Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. Fraseologismid, nende stiilivärving.

Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus, öeldistäide. Täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses. Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause. Rindaluse osalausete ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg. Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks.

1.10 Eesti keel 9. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **eesti keel ja kirjandus**	Õppeaine: **eesti keel**
Kooliaste: **III**	Klass: **9.**	Tundide arv: **70**
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Aines kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning keeleteadlikkus.

Eesti keele õpetamise keskmes on (tervik)tekstid ja katkendid ning nendega seotud tekstitoimingud.

Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös.

Tekstiõpetuses kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida.

Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitlus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus.

Tekstiloome õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada.

Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni.

Tekstiloomes on põhirõhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast.

Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana.

Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning kirjutatakse eri liiki tekste.
Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata.

Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevalikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:

Õpilane:

1. väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust.

2. väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit.

3. on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt suuliselt ning kirjalikult.

4. loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest.

5. kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel.

6. analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga.

7. mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni.

8. kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi.

9. väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades.

10. omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.

Õpitulemused: Õpilane: **Suuline ja kirjalik suhtlus** 1. Osaleb erinevates suhtlusolukordades avalikus ruumis, sh veebis. 2. Märkab suulistes ja kirjalikes tekstides tehtavaid keelevalikuid, analüüsib neid. 3. Oskab oma seisukohti väljendada eri kanalites ja vormides. 4. Tunneb eesti keele suhtlustavasid, märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid. 5. Kirjeldab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelisi eripärasid ja rakendab neid. 6. Esitab kuuldud ja loetud meediateksti kohta eri liiki küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid. 7. Võtab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku. 8. Valdab vestlusvõtteid: algatab vestluse, arendab teemat, väljendab eriarvamust viisakalt. **Teksti vastuvõtt** 1. Tunneb peamisi keelevaldkonna teabeellikaid. 2. Koostab veebiotsingutel päringuid, kasutab saadud teavet eesmärgipäraselt. 3. Hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa.	**Metoodilised soovitused, sh õpistrateegiate rakendamine, diferentseerimise võimalused (Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)** TEACCH metoodika Õpikeskkonna kohandamine Õpetatava näitlikustamine (võimalusel visuaalne materjal, uute ja mitmetähenduslike sõnade kasutamine eri kontekstis jne.). Vajadusel 1-1le lähenemine, lisaselgitused. Tööjuhendi, teksti, õppematerjali jms kohandamine/lihtsutamine õpilase vajadustele vastavalt. Õppetöös pööratakse tähelepanu abivahendite kasutamise oskuse toetamisele, abi küsimisele ja õpi- ja sotsiaalsete oskuste õpetamisele. Õpilasest lähtuvalt esitatakse õppeülesandeid väiksemate ühikute kaupa. Võimaldatakse lahendada ülesandeid ajavaruga. Võimalusel õpilaste eelistuste ja huvidega arvestamine tervikteoseid käsitledes ja valides. Aktiivõppeprogrammides osalemine.

4. Võtab vastu segatekste: seostab sõnalise ja pildilise ning helilise teabe. 5. Teeb kasutatud keelevahendite kohta järeldusi ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina. 6. Oskab tekste võrreld. Osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud, suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada. 7. Kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid hinnangu väljendamist kirjeldades ja autori hoiakutega seostades. 8. Analüüsib kõnet, eristab kõne osi, kirjeldab kõne eesmärki, leiab kõnest teabe, autori seisukoha. **Tekstiloome** 1. Enne kirjutamist suhtluseesmärgi seadmine, sobivate keelevahendite kasutamine tekstis. 2. Koostab jutustava-arutleva teksti, sõnastab pealkirja, valdab teksti ülesehituse põhimõtteid, sobivaid keelevahendeid, ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid. 3. Väljendab hinnanguid, seob alusteksti mõtted enda seisukohtadega, kasutab selleks vajalikke keelevahendeid. 4. Esineb suuliselt. 5. Oskab eesmärgipäraselt kirjutada eri liiki tarbetekste (elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) ja neid korrektselt vormistada. 6. Toimetab enda tekste tagasiside põhjal. Kasutab teksti tagasisidestades õpitud keeleteadmisi.	

Õigekeelsus ja keeleteadlikkus 1. Väärtustab eesti keelt kui riigikeelt. 2. Järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid. Oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, oskab kasutada arvuti õigekirjakorrektorit. 3. Tuleb toime eesti kirjakeelega isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides. 4. Kasutab keeleteadmisi tekstiloomes, analüüsides ja hinnates.	

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

1. Veebisuhtlus ja kanalid (nt jututoad, blogid, kommentaarid). Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Ametlik ja mitteametlik suhtlus. Suhtlejate rollid ja rollidest lähtuvad keelevalikud.
2. Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine. Eestlasele omane asjalikkus suhtluses: meilivahetuses, suulises suhtluses. Sõnumi viisakus ja otsekohesus, liigsõnalisuse vältimine, sobivad keelevalikud.
3. Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Autorile viitamine.

Teksti vastuvõtt
1. Veebist teabe otsimine erinevaid päringuid kasutades, teabeallikate tundmine, leitud teabe kriitiline hindamine. Teabe talletamine ja süstematiseerimine, kasutamine suhtluses. Sõnalise teksti seostamine pildilisega (skeem, foto, joonis). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Segateksti vastuvõtt.
2. Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine ja tegutsemine.
3. Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine.
4. Hinnangu väljendusvahendite analüüs arvamuslikes tekstides: Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalsus, saateverbid alusteksti, autorit viidates.
5. Kõnede liigid (pidulik kõne ja veenmiskõne). Kõnede ülesehitus, eesmärk, Kõne koostamine, kõne esitamine. Kõnest olulise teabe leidmine ja kõneleja seisukohtade sõnastamine, kõnest kokkuvõtte tegemine. Konspekteerimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõne kohta arvamuse avaldamine.
6. Uurimuse eesmärk, ülesehitus.

Tekstiloome
1. Suhtluseesmärgi määratlemine enne kirjutamist. Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel vastavalt suhtlejate rollile, valdkonnale ja eesmärgile.
2. Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, selgitus, põhjendus, järeldus. Näite toomine alustekstist ja enda kogemusest. Enda kogemuse ja alusteksti sidumine lõigus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine.
3. Hinnangu väljendamine arutledes.
4. Kõneks valmistumine (koostamine ja esitamine). Kõne ülesehitus ja elemendid: tervitus, retoorilised võtted. Ettekande koostamine ja esitamine.
5. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus.
6. Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti arvestamine sobiva kujundi valikul.

Õigekeelsus ja keeleteadlikkus
1. Eesti kirjakeele kujunemine. Keeleuuendus ja keele areng, keelekorraldus ja keelehool Eestis. Eesti keeleseadus.
2. Õigekirja kordamine: poolitamine, sealhulgas võõrsõnade ja nimede poolitamine. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad, võrdevormid, võõrsõnad.
3. Kokku- ja lahkukirjutamisreeglite kordamine: algustäheõigekirja kordamine, konteksti arvestamine algustähe valikul, tsitaatsõnade märkimine kirjas, võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus, pealkirja, nime ja nimetuse erinevus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine.
4. Sõnavaraõpetus. Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid tekstis. Fraseologismid, nende stiilivärving. Keeleallikate kasutamine sõna stiilivärvingu leidmiseks.
Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende funktsioon. Sõna ehituse analüüs.
5. Lauseõpetus. Hinnangu väljendamine teiste ja enda tekstis. Lihtlause (koondlause, täiend, määrus, lisand, üte), liitlause (rind- ja põimlause). Kirjavahemärgistamine. Määrsõnad, rõhumäärsõnad. Lausete ühendamise võtted, tekstisidusus.

1.11 Kirjandus 5. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **Eesti keel ja kirjandus**	Õppeaine: **kirjandus**
Kooliaste: **II**	Klass: **5**	Tundide arv: **2 tundi nädalas**
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
1. Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti. 2. Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte-ja tundemaailma.		

<table>
<tr><td colspan="2">3. Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
4. (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
5. Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.6. Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:</td></tr>
<tr><td colspan="2">1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
2) väljendab end suuliselt ning kirjalikult;
3) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;
4) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;
5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
6) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;
8) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;
9) väärtustab lugemist, leiab koostöös õpetajaga endale sobivat lugemisvara.</td></tr>
<tr><td>Õpitulemused:</td><td>Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused
(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)</td></tr>
<tr><td>Kirjandustekstide valik ja lugemine

● Loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli ilukirjanduslikku teost õppeaasta kohta (või</td><td>Metoodika lähtub kooli põhiväärtustest (vt LAPS ja KASV) ning hariduslike erivajadustega laste õpetamise põhiväärtustest.
Metoodilised soovitused ja õpistrateegia:
TEACCH metoodika, näitlikustamine ja visualiseerimine, vajadusel inviduaalne õppematerjali kohandamine.</td></tr>
</table>

pikemaid tervikosi teosest; sh võib olla ka nt luulekogu, muinasjutukogumik vms). ● Loeb omas tempos, kuid mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, jälgib ja hindab oma lugemist. ● Tutvustab loetud raamatut ning jagab oma lugemiskogemust, vajadusel suunavate küsimuste abil. Teeb seda õpilasele endale sobivas vormis, kasutades visualiseerivaid ja/või auditiivseid abivahendeid (plakatid, mõistekaart või joonistused ja/või vestlusring). ● Kasutab koostöös õpetajaga endale sobiva kirjanduse leidmiseks allikaid, veebiportaale ning andmebaase (nt ESTER, Eesti Lastekirjanduse Keskus jne). **Kultuuri- ja kirjandusteadmised** ● Väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri. ● Õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas pärimus- ja muuseumikultuuri. ● Eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid. **Teksti analüüs ja tõlgendamine** ● Nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, mõtestab luuletuse tähendust. ● Koostab teksti kohta kokkuvõtte, vajadusel õpetaja abil. Koostab teksti kohta eri liiki küsimusi, vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega. ● Nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide üle. ● Iseloomustab ja võrdleb kirjandusteose tegelasi.	Õpetaja nõustab õpilast individuaalselt sobiva kirjandusteose valikul; üks võimalus: koostada õpilase isiklik lugejaankeet, vastavalt tema isiklikele huvidele. Küsimustik õpilasele: https://connect.ee/uuring/506322223/0/]

● Järjestab loo sündmused. ● Otsib teavet tundmatute sõnade kohta. ● Seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust, tunneb tekstides ära tuntuimad kõnekujundid. **Tekstiloome** ● Kirjutab õpetaja suunamisel eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste. ● Osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, osaleb rühmatöös. **Teksti esitamine ja kuulamine** ● Esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti. ● Mõtestab lahti esitatud teksti tähendused. ● Jutustab tekstilähedaselt ja kokkuvõtvalt, vajadusel kavapunktide, märksõnade või suunavate küsimuste abil. ● Jutustab piltteksti põhjal. ● Oskab kuuldud teksti põhjal küsimustele vastata, vajadusel suunavate küsimuste abil.	
Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:**	
Kirjandustekstide valik ja lugemine Laste- ja noortekirjandusteoste ja tekstikatkendite lugemine nii eesti kui maailmakirjandusest.	

Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine.

Lugemise mõistmine ja eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.

Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine.

Kultuuri- ja kirjandusteadmised

Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine.

Pärimuskultuur. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude, vanasõnade ja mõistatuste olemus, nende tähenduse seletamine, selle võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega. Loomamuinasjutu ja imemuinasjutu tüüptegelased ning tunnused. Tekke- ja seletusmuistendi tunnused.

Ilukirjanduse ja teabekirjanduse ning nende alaliikide teadmine ja eristamine.

Rahvaluule ja rahvapärimuse tundmine.

Luuletuse vorm. Rahvalaulu olemus.

Teksti analüüs ja tõlgendamine

Teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausete ning märksõnadena.

Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ning sõnastamine. Lõikude kesksete mõtete otsimine.

Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Näidete (nt tsitaadid, iseloomulikud detailid) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.

Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja.

Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luuleteksti tõlgendamine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla.

Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused.

Tekstiloome

Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Oma kogemuste ja mõtete väljendamine.

Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd: lühike muinasjutt või seiklusjutt, kirjeldus või loetud jutu sündmuste edasiarendus.

Teksti esitamine ja kuulamine

Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Kohase tempo ja esitlusviisi valimine.
Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide ja märksõnade abil. Sidus lausestus jutustuses.
Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.

Aktiivne ja tõhus kuulamine. Õpetaja või kaasõpilaste etteloetud jutu kuulamine ja küsimustele vastamine.

1.12 Kirjandus 6. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **Eesti keel ja kirjandus**	Õppeaine: **kirjandus**
Kooliaste: **II**	Klass: **6**	Tundide arv: **2 tundi nädalas**

Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):

ÜLDINE SÕNASTUS: koostöös teistega.

Kirjanduse ainekava 6. klassis lähtub Põhikooli Riiklikus Õppekavas säilitatud kirjanduse üldpädevustest, võttes arvesse õpilaste hariduslikust erivajadusest tulenevaid aspekte. Kohandamisel arvestatekse õpilase invididuaalseid vajadusi teemade paremaks ja efektiivsemaks ning vajaduspõhiseks omandamiseks; võimalusi ja vajadusi kohandatud õppeklassi tingimustes.
Kooli ainekava koostamisel on samuti aluseks kooli põhiväärtused:
lihtsus , avatus, paindlikkus (akronüüm LAPS) ja üldtööpõhimõtetest kohanemine, arvestamine, suhtlemine, vastutamine (akronüüm KASV).
Üldiseks eesmärgiks on üldise lugemisoskuse arendamine ja lugemishuvi tekitamine *(viimane lause võetud siit: https://projektid.edu.ee/display/OKMV/PK+Kirjandus, I lõik punktide all).*
Aine üldised eesmärgid:
1. Õpilase isiksuse kujundamine, tema huvide, võimete ja vajadustega arvestamine. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase lugemisharjumusi, -oskusi ja -vilumust, seeläbi ka tema identiteeti ja maailmapilti.
2. Tegelemine väärtuskasvatusega. Keele- ja kirjandusõpetus kujundab õpilase esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab tema mõtte-ja tundemaailma.
3. Suhtlemis- ja väljendusoskuse arendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase sotsiaalseid ja kommunikatiivseid oskusi, suulist ja kirjalikku väljendusoskust.
4. (Kirjandus)tekstide sisu, väljenduse ja vormivõtete analüüsimine, tõlgendamine ja mõistmine. Keele- ja kirjandusõpetus aitab õpilasel mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma õppida (kirjandus)tekstide ehitust ja tähendust, mõista kujundlikku keelekasutust ja väärtustada sõna- ja tekstiloomet.
5. Loominguline eneseväljendamine. Keele- ja kirjandusõpetus arendab õpilase loovvõimeid ja loomingulist eneseväljendust nii suulises kui ka kirjalikus vormis eri laadis ja žanris tekstide kaudu.6. Kultuuripärandi väärtustamine, keele- ja kirjandusteadmiste omandamine. Keele- ja kirjandusõpetus võimaldab tundma õppida rahvuskultuuri, aga ka teiste kultuuride pärandit ning omandada elulistes praktikates vajalikke keele- ja kirjandusteadmisi.

https://projektid.edu.ee/display/OKMV/II+kooliaste+-+eesti+keel

https://masing.tartu.ee/oppetoo-korraldus/oppekavad-ja-ainekavad

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:
Üldiseks eesmärgiks on üldise lugemisoskuse arendamine ja lugemishuvi tekitamine *(viimane lause võetud siit: https://projektid.edu.ee/display/OKMV/PK+Kirjandus, I lõik punktide all).* Õpilane: 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust; 2) väljendab end suuliselt ning kirjalikult; 3) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara; 4) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest; 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel; 6) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; 7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära; 8) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi; 9) väärtustab lugemist, leiab koostöös õpetajaga endale sobivat lugemisvara. https://projektid.edu.ee/display/OKMV/II+kooliaste+-+eesti+keel https://masing.tartu.ee/oppetoo-korraldus/oppekavad-ja-ainekavad

● Üldiseks eesmärgiks on üldise lugemisoskuse arendamine ja lugemishuvi tekitamine *(viimane lause võetud siit: https://projektid.edu.ee/display/OKMV/PK+Kirjandus, I lõik punktide all).* ● **Õpitulemused:** Õpilane ● loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, õpilane on lugenud vähemalt nelja ilukirjanduslikku teost õppeaasta kohta (või pikemaid tervikosi (peatükke) teosest; sh võivad olla erižanrilised teosed (sh ka nt luulekogu, muinasjutukogumik vms). ● Loeb omas tempos, kuid mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; ● tutvustab loetud raamatut ning jagab oma lugemiskogemust; teeb seda õpilasele endale sobivas vormis, kasutades visualiseerivaid ja/või auditiivseid abivahendeid (plakatid, mõistekaart või joonistused ja/või vestlusring) ● Tunneb ja oskab selgitada põhilisi rahvaluulemõisteid (rahvalaul, regilaul, muistend jne). ● Õpib tundma kultuuri eri ilminguid - loeb tekste erinevatest žanritest; sh draamateksti ja luulet ● Kasutab koostöös õpetajaga endale sobiva kirjanduse leidmiseks allikaid, veebiportaale ning andmebaase (nt ESTER, Eesti Lastekirjanduse Keskus, *Goodreads* portaal jms). ● **Kultuuri- ja kirjandusteadmised:** ● väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri ● Hindab loetud kirjandust, kirjeldab kirjandusteose tegelasi. ● Oskab eristada kirjandusteoste teemasid ning lähtuda nendest kirjandusteose valikul. ● Kirjeldab ja jutustab ümber kirjandusteoses loetud sündmusi ● Koostab koostöös rühmakaaslaste ja/või õpetajaga vähemalt ühe kirjandusteose kava, kus toob välja kirjandusteose autori, tegelased, põhilised sündmused. ● Oskab nimetada kirjandusteoste põhiliike ● Osaleb kirjandusteosega seotud arutelus. ● Tunneb erinevaid võimalusi raamatute lugemiseks: e-luger, e-raamatud, raamatukogu, veebiportaalid. ● eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; ● Seletab põhilisi ja lihtsamaid filmi ja dramaturgia mõisteid oma sõnadega	**Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused** ***(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada) ????*** Metoodika lähtub kooli põhiväärtustest (vt LAPS ja KASV) ning hariduslike erivajadustega laste õpetamise põhiväärtustest. Metoodilised soovitused ja õpistrateegia: TEACCH metoodika, näitlikustamine ja visualiseerimine, vajadusel inviduaalne õppematerjali kohandamine.

Teksti analüüs ja tõlgendamine: ● koostab proosa- või draamateksti kohta kokkuvõtte, vajadusel õpetaja abil, sõnastab loetud teksti kohta küsimusi ja vastab nendele oma sõnadega ● nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide üle ● iseloomustab ja võrdleb tegelasi ● järjestab loo sündmused ● Otsib teavet tundmatute sõnade kohta **Tekstiloome** ● kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste õpetaja suunamisel. ● Osaleb arutelus ja rühmatöös; avaladab enda arvamust **Teksti esitamine ja kuulamine** ● esitab luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti ● mõtestab lahti esitatud teksti tähendused ● jutustab piltteksti põhjal ja/või märksõnade ja/või suunavate küsimuste abil ● jutustab tekstilähedaselt ja kokkuvõtvalt ● Oskab kuuldud teksti põhjal küsimustele vastata	

Täida siia ● Mõistekaardi ja kava koostamine loetud kirjandusteose või selle pikema tervikliku osa kohta ● Andmebaasidega ja kirjandusportaalidega tutvumine ja nende kasutamine () https://projektid.edu.ee/display/OKMV/II+kooliaste+-+eesti+keel https://masing.tartu.ee/oppetoo-korraldus/oppekavad-ja-ainekavad	*Täida siia*

Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:???**

Kirjandustekstide valik ja lugemine
Laste- ja noortekirjandusteoste lugemine (nii eesti kui ka maailmakirjandusest).

Õpitegevuses arendatavad osaoskused ja õppesisulised tegevused:

1. Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine.
2. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.
3. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine.
4. Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade abil.
5. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.
6. Lugemise mõistmine ja eesmärgistamine, keskendunud lugemine; Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine.. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.

Kultuuri- ja kirjandusteadmised
1. Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine. Võimalusel kirjanikuga kohtumine mõne kirjandussündmuse, muuseumikülastuse või festivali raames.
2. Pärimuskultuur: rahvaluule ja selle lühivormid (5. Klassi õppesisu toetamine). Rahvapärimuse tundmine (mh rahvakalendri tähtpäevad).
3. Ilukirjanduse ja teabekirjanuse ning nende alaliikide teadmine ja esitamine

4. Kirjandusteose dramatiseering Eesti teatritega tutvumine.
Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega.
Mõisted: ajalooline jutustus, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, kujund, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.

Teksti analüüs ja tõlgendamine

1. Teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausete ning märksõnadena.
2. Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ming sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.
3. Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ning sõnastamine. Lõikude kesksete mõtete otsimine.
4. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Näidete (nt tsitaadid, iseloomulikud detailid) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.
5. Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja.
6. Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla.
7. Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused.

Tekstiloome

1. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Oma kogemuste ja mõtete väljendamine.

0. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd: lühike muinasjutt või seiklusjutt, kirjeldus või loetud jutu sündmuste edasiarendus.
0. Lühike omaloominguline draamatekst loetud draamateksti põhjal/eeskujul.

Teksti esitamine ja kuulamine

1. Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine.
2. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo ja esitusviisi valimine.
3. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine. Aheljutustamine, loo ümberjutustamine.

0. Aktiivne ja tõhus kuulamine. Õpetaja või kaasõpilaste etteloetud jutu kuulamine ja küsimustele vastamine
Täida siia https://projektid.edu.ee/display/OKMV/II+kooliaste+-+eesti+keel https://masing.tartu.ee/oppetoo-korraldus/oppekavad-ja-ainekavad

1.13 Kirjandus 7. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **keel ja kirjandus**	Õppeaine: **kirjandus**
Kooliaste: **III**	Klass: **7.kl**	Tundide arv: **2**
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
1. Loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi. 2. Väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga. 3. Rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust. 4. Annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid. 5. Hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.		
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:		

<table>
<tr><td colspan="2">Õpilane:

1) süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust;

2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;

3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;

4) õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poeetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;

5) loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;

6) rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.</td></tr>
<tr><td>Õpitulemused:

Õpilane:

• loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahte loetud tervikteost;

• loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;</td><td>Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused

(Mis tegevused või ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)

Lähtudes õpilase erivajadusest rakendatakse erinevaid individuaalseid õppekavasid: vähendatud aineprogrammi, lihtsustatud õppekava, 1-1 õpe, koduõppe vorm. Digiõppe kaasamine erinevates teemavaldkondades, nt meediakasvatus, dokumentide vormistamine, õigekeelsusabi leidmine veebist, veebimaterjalide leidmine, kasutamine ja kriitiline hindamine. TEACCH metoodika, näitlikustamine.</td></tr>
</table>

• loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; • tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust; • selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast; • kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes; • eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; • leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi; • nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; • teeb kokkuvõtte teose süžeest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid; • rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; • võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi; • kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;	

• hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid; • osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb	
Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:** Õpilane: • loeb kohustusliku kirjandusena kaks raamatut, mille valib õpetaja juhendamisel ja soovitustel; • loeb katkendeid tüvitekstidest, et hoida kultuurilist järjepidevust; • loetakse eri žanrites kirjandust, nii proosat, luulet kui draamat; • valib endale sobiva lugemisviisi, et lugeda efektiivselt; • tutvume nii kirjaliku, helilise kui visuaalse pärimusega nii Eesti kui kohalikuga; • tutvume eesti teatri- ja kinokultuuri ajalooga kirjalikest allikatest ning visuaalsetest allikatest;	

1.14 Kirjandus 8. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **eesti keel ja kirjandus**	Õppeaine: **kirjandus**	
Kooliaste: **3.**	Klass: **8.**	Tundide arv:	
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):			
Kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud III kooliaste Õpilane:			

1) süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust; 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamisoskust, kirjutab vastavalt oma arengutasemele ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult; 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; 4) õpib mitmekülgsemalt tundma ilukirjandusteose poeetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara; 5) loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskust; 6) rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi. **III kooliastme õpitulemused** Õpilane: 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt neli loetud tervikteost; 2) loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid; 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet; 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust; 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast; 6) tunneb rahvaluule elemente suulises kõnes; 7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi; 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi; 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; 11) teeb kokkuvõtte teose süžeest, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;	

12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga; 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes; 15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi; 16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste; 17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid; 18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, teeb koostööd; 19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemusese põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara; 20) esitab luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid. **Soovituslik õppesisu** **Kirjandustekstide valik ja lugemine** Loeb vähemalt neli tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. **Kultuuri- ja kirjandusteadmised** Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid. Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluule põhiliigid ja žanrid. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Tänapäeva folkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule veebilehed.	

Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine. Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenaarium. Montaaž. Loo, tegelaste ja miljöö kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine. Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline romaan, ühismeedialuule. Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja dramaatika tunnused. Lüroeepika. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja krimiromaani tunnused. Reisikiri ja elulooraamat. Lüürilise luule põhitunnused. Ballaad, sonett, haiku ja ood luules. Vabavärsiline luule. Piltluule. Ühismeedia- ja räppluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Mõisted: algriim, arvustus, ballaad, biograafia, draama, dramaatika, eepika, eepos, haiku, isikustamine, jutustus, komöödia, kordus, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, ood, parallelism, regivärss, reisikiri, romaan, siire, sonett, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna. **Teksti analüüs ja tõlgendamine** Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöö kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikkuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses. Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Teksti allegooria ja allteksti mõistmine. Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. **Tekstiloome**	Metoodilised soovitused: Vajadusel lugemine kõva häälega, teksti analüüsimine lõikude kaupa. Enne lugemist tundmatute sõnade semantiseerimine. Vajadusel õpilaste individuaalne juhendamine, töökäskude lihtsustamine (algoritmid) ja/või kordamine. Visualiseerimine ja näitlikustamine. Lisamaterjalide kasutamine (pildid, videod, filmid, teatrietendused). Lõiming (eesti keele ja kirjanduse lõimimine tekstide kaudu).

Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal. **Õpitulemused** Õpilane: 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost; 2) loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi; 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet; 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust; 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast; 6) kasutab rahvaluule elemente suulises tekstiloomes; 7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi; 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkusti; 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; 11) teeb kokkuvõtte teose süžeest, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid; 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga; 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes; 15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi; 16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;	Hindamine: õpilase lähimast arengutsoonist lähtumine, individuaalsete edusammude märkamine.

17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid; 18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, teeb koostööd; 19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemusese põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara; 20) esitab luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; 21) kasutab tekstianalüüsis kirjanduse põhimõisteid.	

1.15 Kirjandus 9. klass

THMK ainekava põhikoolile	Ainevaldkond: **eesti keel ja kirjandus**	Õppeaine: **kirjandus**
Kooliaste: **III**	Klass: **9.**	Tundide arv: **35 - 70**
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist, verbaalset loomevõimet, esteetilisi hoiakuid, eetilisi tõekspidamisi, arendab mõtte- ja tundemaailma. Õpilane loeb eakohast ilukirjandust, arendab lugemis- ja mõistmisoskust, tõlgendamisoskus, lugemishuvi. Paberraamatu kõrval kasutatakse õppetöös ka audiovisuaalset materjali. Tegeletakse tekstianalüüsi ja -tõlgendamise oskuse, aga ka sõnavara rikastamise (sealhulgas kujundlikkuse mõistmine), suulise ja kirjaliku väljendusoskusega. Soovitus on lugeda õppeaasta jooksul neli raamatut (võimaluse korral suurendada teoste arvu, kaasata õpilasi valikutesse). Väärtustatakse kirjandust rahvakultuuri olulise osana, tutvutakse eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga. Õpilasel on võimalus anda iseseivaid hinnanguid, väljendada arvamust, isikupära ja oma mõtteid. Oskab otstarbekalt kasutada, kuid ka kriitiliselt hinnata erinevaid infoallikaid.		
Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud:		

Õpilane: 1. süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust. 2. arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult. 3. leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid. 4. õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poeetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara. 5. loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi. 6. rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.	
Õpitulemused:	**Metoodilised soovitused, sh <u>õpistrateegiate</u> rakendamine, diferentseerimise võimalused** ***(Mis tegevused/ülesanded aitavad jõuda õpitulemuste saavutamisele; kuidas toetada)***
Lugemine, jutustamine, esitamine 1. Loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab võimalusel vähemalt nelja loetud tervikteost. 2. Loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi. 3. Loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava.	TEACCH metoodika Õpikeskkonna kohandamine Õpetatava näitlikustamine (võimalusel visuaalne materjal, uute ja mitmetähenduslike sõnade kasutamine eri kontekstis jne.). Vajadusel 1-1le lähenemine, lisaselgitused. Tööjuhendi, teksti, õppematerjali jms kohandamine/lihtsutamine õpilase vajadustele vastavalt. Loetud ja käsitletud teoste kõrvale võimalusel filmi, etenduse vaatamine.

4. Leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi. 5. Hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid. 6. Esitab luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust. **Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine** 1. Tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust. 2. Selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast. 3. Kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes. 4. Eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid. 5. Toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi. 6. Nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte.	Õppetöös pööratakse tähelepanu abivahendite kasutamise oskuse toetamisele, abi küsimisele ja õpi- ja sotsiaalsete oskuste õpetamisele. Õpilasest lähtuvalt esitatakse õppeülesandeid väiksemate ühikute kaupa. Võimaldatakse lahendada ülesandeid ajavaruga. Võimalusel õpilaste eelistuste ja huvidega arvestamine tervikteoseid käsitledes ja valides. Aktiivõppeprogrammides osalemine.

7. Teeb kokkuvõtte teose süžeest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid. 8. Analüüsib kirjandusteose erinevaid vorme, ülesehitust, seostab neid teose sisuga. 9. Rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta. 10. Kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi ning tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid. 11. Võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi. 12. Osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd. 13. Kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid. **Omalooming** 1. Kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste. 2. Koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemusese põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara.	
Õppesisu sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused**:**	
Lugemine, jutustamine, esitamine	

1.Erinevate teoste (nt. rahvaluule, isamaaline kirjandus, noortekirjandus, realism jt) lugemine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine klassikaaslastega (tutvustab raamatut ja valikut, autorit, teose sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit).

2. Tervikteoste kodulugemine, millega kaasneb ühisaruteluks vajalike ülesannete iseseisev (või paaris/grupitööna) täitmine.

3. Leiab ja loeb erinevatest allikatest pärinevat aime- ja meediatekste. Tutvumine erineva meediaga (raadio, sotsiaalmeedia, internet, televisioon jne.).

4. Esitus on selge, ladus, tekstitäpne. Korretses esituses on sobilik sõnavara, diktsioon, kehahoiak, hääletugevus, pausid ja tempo. Luuakse side kuulaja-vaatajaga, hoitakse tähelepanu. Teost või omaloomingut puudutava esitluse koostamine, esitamine.

5. Loo jutustamine. Arvestades ülesehitust, aja ja koha muutmist, erinevaid vaatepunkte, tsitaatide kasutamist, jutustamist antud süžee alusel, uute tegelaste lisamist ja sündmuste (nt alguse või lõpu) muutmist.

6. Teose kokkuvõtte, antud allika või informatsiooni kogumise/säilitamise eesmärgil konspekteerimine.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

1. Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Sõnumi mõistmine ja selgitamine, sõnastamine, seoste loomine eluga üldisemalt, isiklikus plaanis.

2. Koostab küsimusi (fakti-, analüüsi- ja hindamisküsimusi), oskab vastata kasutades tsitaati, toetudes tekstile või oma arvamusele.

3. Leiab teostest/tekstis kandva mõtte/sõnumi. Sõnastab selle. Konspekti koostamine.

4. Analüüsib teoste tegelasi (nende suhe iseenda ja teistega, ümbritseva maailmaga). Tunneb ära ja sõnastab teoses tegelastevahelise põhikonflikti.

5. Määrab sündmuste toimumise aja, koha, kirjeldab olustikku, muutusi.

6. Oskab sõnavara rikastamiseks kasutada sõnaraamatut (elektroonilist varianti), teabeallikaid.

7. Selgitab võrdlusi, metafoore, epiteeti, isiksustamist, allegooriat, leiab üles karakteri-, sõna- ja situatsioonikoomika.

8. Tõlgendab luuletekste. Leiab ja kirjeldab autori omapära, tajub stiililist eripära, arendab enda kujundlikku väljendusoskust.

9. Teab ilukirjanduse põhiliike (nt. eepika, novell jt.). Luule vormid.

10. Komöödiat, tragöödiat ja draama tunnused.

11. Kirjandusteose põhjal valminud filmi käsitluses leiab sarnasusi ja erinevusi.

12. Külastab võimalusel ainetemaatikaga seotud üritusi (teater, kino, kontserdid jt.)

Omalooming

1.Õpilased kirjutavad erinevaid omaloomingulisi töid.

2. Omaloomingulised tööd (referaadid, esitlused, lühiuurimused jne.)